

Valtuustoaloite Karkkilan päätöksenteon avoimuuden edistämiseksi**308/07.01/2013**

KVAL § 85

Antti Velin jätti yhdessä muiden Karkkilan Keskustan valtuustoryhmän valtuutettujen kanssa seuraavan valtuustoaloitteen:

"Karkkilan päätöksenteossa on useita toimintakulttuurin alueita, jotka vaativat kehittämistä. Näitä ovat mm. asioiden valmistelun läpinäkyvyys ja kuntalaisten ja luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden toteutuminen.

Kuntaliiton viestintäoppaan mukaan asioiden valmistelu on julkista. Tähän periaatteeseen kuuluu, että päätösesityksiä ja niiden vaikutuksia voidaan tarkastella julkisuudessa jo ennen kokousta. Viestintäoppaan mukaan esityslistassa tulee selostaa mm. selvitys asian vireille tulosta, aiemmasta käsittelystä, vastaavien asioiden aiemmasta ratkaisukäytännöstä, lainsäädännöstä sekä ratkaisuvaihtoehdot ja niiden vaikutukset.

Sain taannoin sähköpostia jossa oli liitteinä asioiden valmisteluun liittyvää materiaalia. Lopputerveisinä sähköpostissa muistutettiin aineistojen luottamuksellisuudesta, koska kyse oli vasta asioiden valmistelusta. Tässä tapauksessa lähettäjä, tai häntä ohjeistanut taho, oli perusteluista päätellen ymmärtänyt väärin päätöksenteon valmistelun julkisuusperiaatteen.

Kuntalain 29§ säättää tiedottamisesta kunnissa.

"Kunnan on tiedotettava asukkailleen kunnassa vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista."

Tiedottaa siis tulee sekä aloitteellisesti, että vastaten tiedusteluihin.

Luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeus ulottuu yleisellä tasolla kaikkeen päätöksentekoon ja valmisteluun, ei kuitenkaan automaattisesti salassa pidettävään tietoon. Kuitenkin on tärkeää huomata, että toimielimen jäsenen tiedonsaantioikeus ulottuu myös kaikkeen toimielimen päätöksentekoon liittyvään salassa pidettävään materiaaliin.

On hyvä huomata, että em. tiedonsaantioikeus perustuu Kuntalakiin, mm. sen pykälään 43. Lain esitöissä, siis lainsäätäjän tarkoitusta ilmaisevassa perustelussa, mainitaan kyseisen pykälän kohdalla seuraavaa:

"Luottamushenkilöllä olisi kuitenkin aina oikeus niihin salassa pidettäviin tietoihin, jotka kuuluvat hänen varsinaisten tehtäviensä

hoitamiseen ja joita tarvitaan päätöksenteon perusteena."

Kun luottamushenkilö pyytää jotakin varsinaisiin tehtäviinsä liittyvää tietoa, ei vastaukseksi siis riitä: "Asiakirja ei ole vielä valmis" tai "pitää selvittää voiko salassa pidettävää tietoa antaa". Pyydetty tieto tai asiakirja tulee ilman turhaa viivyttelyä antaa, tai varata mahdollisuus tutustua sen sisältöön.

Asioiden salaamista mahdollisimman pitkään perustellaan usein sillä, että näin yritetään suojella joidenkin osapuolien etuja ja päätöksenteon prosessin sujuvuutta. Puhutaan mm. työrauhan säilyttämisestä. Todellisuudessa salailuun pyrkivät yleensä ne, joilla on erityinen motiivi saavuttaa päämääränsä nopeasti. Julkinen keskustelu typistyy usein jälkijättöiseksi asioiden voivotteluksi.

Tiedonantovelvollisuuden tahallinen rikkominen on myös sanktioitu muualla lainsäädännössä.

Vaikka lainsäädäntö jättää kunnalle jonkin verran harkintavaltaa sen suhteen, mitä tiedotetaan ja kuinka laajasti, meidän tulee Karkkilassa kulkea avoimuuden suhteen etulinjassa. Vaalirahakohujen jälkeisenä aikakautena, uskottavuuden säilyttäminen yhteisten asioiden hoitamisessa perustuu yhä enemmän läpinäkyvyyteen, ja siihen, että poliittisen pelaamisen ja suosion tavoittelun sijaan me altistamme ajankohtaiset asiat julkiselle keskustelulle heti aluksi, ja annamme valtuuttajillemme, siis kuntalaisille, heille kuuluvan oikeuden osallistua keskusteluun ajoissa.

Avoimuuteen liittyen on erityisesti viimeaikoina tehty aloitteita suomen kunnissa. Useimmiten virkamiesten ja johtavien poliitikkojen vastaukset tyytyvät puolustamaan vanhoja, salailevia käytäntöjä, mm. viitaten asiakirjajulkisuuden sääntöihin ja valmistelun luottamuksellisuuteen. Aivan kuin se, että jokin asiakirja ei ole vielä kategorisesti "viranomaisen asiakirja", oikeuttaisi automaattisesti asian salaamiseen.

Avoimuudesta ja hyvistä käytänteistä puhuminen ei yksinään riitä korjaamaan puutteita em. alueilla.

Esitän, että kaupunginhallitus asettaa toimikaudeksi 2013-2016 avoimuustyöryhmän. Työryhmän tehtävänä olisi tilannekuvan luominen ja ylläpitäminen päätöksenteon läpinäkyvyydestä. Konkreettisenä ulottuvuutena olisi luottamushenkilöiden, kuntalaisten ja virkamiehien sekä median kuunteleminen päätöksenteon avoimuuteen liittyvissä asioissa. Yksittäisten asioiden kohdalla työryhmän velvollisuutena olisi selvittää asiaa, ottaa siihen kantaa, sekä saattaa osapuolien tiedoksi työryhmän kanta. Työryhmän kokoukset olisivat yleisölle avoimia."

Päätös:

Kaupunginvaltuusto lähetti aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Pöytäkirjan liite nro 30
- valtuustoaloite

